

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Визначено роль виробничих запасів на українських підприємствах, зосереджено увагу на актуальних та особливо проблемних питаннях організації обліку й контролю запасів підприємства, а також окреслено можливі шляхи їх вирішення в умовах сучасного господарювання.

Аннотация. Определена роль производственных запасов на украинских предприятиях, сосредоточено внимание на актуальных и особенно проблемных вопросах организации учета и контроля запасов предприятия, а также выделены возможные пути их решения в условиях современного хозяйствования.

Annotation. The role of inventories in Ukrainian enterprises, problem aspects of accounting and company inventory control are determined, their possible solutions in today's economy are also highlighted.

Ключові слова: організація, облік запасів, поточний контроль, ефективність виробництва.

Трансформаційні перетворення економіки України вимагають від вітчизняних підприємств пошуку шляхів підвищення ефективності їх діяльності, вдосконалення організації їх обліку й контролю, в тому числі вдосконалення напрямів роботи з матеріальними ресурсами підприємства.

Одним із видів ресурсів підприємства виступають запаси. Будь-яке підприємство намагається максимально уважно будувати політику ефективного управління запасами, адже вони є основою підтримання виробничого процесу. Становлячи переважну частину активів підприємства, запаси відіграють вагомую роль у формуванні структури витрат підприємств, а їх вартість суттєво впливає на рівень рентабельності виробництва. Водночас формування достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів і правильне ведення бухгалтерського обліку їх вартості забезпечують достовірність фінансової звітності. У зв'язку з цим питання вдосконалення бухгалтерського обліку виробничих запасів є актуальними [1].

Досліджувані питання проблем організації і ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів розглядалися в роботах таких вчених та фахівців, як: Білуха Н. Т. [1], Новодворська В. В. [2], Чебанова Н. В. [3], Глібка О. В., Голов С. Ф., Дарманська Г. О., Михалевич С. Г., Мурашко О. В., Пушкар М. С., Рибалко О. М. [4], Сайко О. В., Бутинець Ф. Ф. [5] та ін.

Метою даного дослідження є вдосконалення діючої практики організації обліку виробничих запасів на підприємствах України. Об'єктом даної роботи є організація обліку на підприємстві. У свою чергу, предметом дослідження є організація обліку та контролю за виробничими запасами підприємства.

Вивчаючи дослідження з питань організації обліку запасів, можна стверджувати, що значна кількість теоретичних положень і питань обліку даних ресурсів потребують подальшого опрацювання. У свою чергу, розв'язання цих питань сприятиме виходу на якісно новий рівень побудови обліку виробничих запасів, значно підвищить їх роль в управлінні підприємством.

На основі вивчення матеріалів та власних міркувань варто виокремити такі негативні аспекти, притаманні обліково-аналітичній роботі з виробничими запасами, як: складність та неоднозначність аспектів визначення справедливої вартості запасів, застосування підприємствами застарілих галузевих нормативно-правових актів з обліку і контролю за виробничими запасами, низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємства, відсутність комплексного поєднання даних усіх видів обліку підприємства для забезпечення керівництва підприємства необхідною управлінською інформацією; невідповідний рівень, а найчастіше і взагалі відсутність, контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів, обмеженість контролю за використанням виробничих запасів ретроспективним контролем за фактичною собівартістю та ін. [2; 3].

На основі цього можна стверджувати, що потенціал підвищення ефективності функціонування виробничих запасів у сучасних умовах господарювання полягає в удосконаленні організації їх бухгалтерського обліку і контролю. Реалізація даного потенціалу, крім того, забезпечить удосконалення обліково-аналітичного управління виробничими запасами й підсилить точність, достовірність та правильність їх обліку.

У зв'язку з цим для вирішення зазначених проблем науковцями запропоновані такі організаційні заходи:

1. Рибалко О. М. переконаний у доцільності підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємства. На його думку, це можна здійснити шляхом удосконалення організації оперативного і складського обліку запасів, а саме раціоналізацією форм документів, документообігу й усієї системи оформлення, реєстрації й обробки документів, усунення дублювання інформації в різних документах, уніфікації форм документів, регламентування обсягу і строків їхньої передачі на обробку [4].

2. Білуха Н. Т. вважає важливою чітку організацію обліково-контрольних процедур руху запасів підприємства.

кількості складських приміщень, оснащених ваговими і вимірювальними приладами, мірною тарою, іншими пристроями [1].

3. Бутинець Ф. Ф. наполягає на тому, що організація лише виваженої аналітично-моніторингової роботи із запасами на кожному підприємстві, а саме оцінка ефективності управління запасами, аналіз обсягів запасів у динаміці та чинників, що вплинули на їх зміну, аналіз впливу рівня цін тощо, допоможе суттєво скоротити коло проблемних питань [5].

У свою чергу, автором узагальнено та запропоновано такі організаційні заходи:

1) використання науково обґрунтованих, орієнтованих на сучасні умови ринкових перетворень механізмів нормування та планування запасів із застосуванням експертних та економіко-математичних методів;

2) упровадження ефективних форм попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витратами матеріальних ресурсів, необхідність приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції щодо раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання;

3) вирішення як організаційних, так і методичних питань повинне ґрунтуватися на використанні можливостей сучасних комп'ютерних технологій. При цьому найбільш ефективною є організація вирішення таких завдань у комплексній системі керування підприємством.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що реалізація перелічених напрямів удосконалення організації обліку запасів підприємствами приведе до значного підвищення результативності їх фінансово-економічної діяльності.

Отже, вирішення комплексу суперечливих та дискусійних питань обліково-аналітичного управління виробничими запасами є актуальним для підприємств України і потребує подальших досліджень з метою створення передумов для формування більш ефективної обліково-управлінської моделі.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Білуха Н. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Н. Т. Білуха. – К., 2000. – 346 с. 2. Новодворська В. В. До питання обліку виробничих запасів / В. В. Новодворська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intkonf.org>. 3. Чебанова Н. В. Бухгалтерський фінансовий облік : посібник / Н. В. Чебанова, Ю. А. Василенко. – К. : Видавничий центр "Академія", 2002. – 672 с. 4. Рибалко О. М. Вдосконалення обліку виробничих запасів / О. М. Рибалко // Держава і регіони. Серія "Економіка та підприємництво". – 2008. – № 3. – С. 210–215. 5. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – [5-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир : ПП "Рута", 2003.